

مجموعه «پشت پرده مخملین» - دفتر ۴

دکترین شوک

ظهور سرمایه‌داری فاجعه‌محور

نائومی کلاین

ترجمه

مهرداد (خلیل) شهبازی - میر محمود نبوی

www.ketab.ir

نشر اختران

سر شناسه	: کلاین، ناومی ۱۹۷۰م - Klein, Naomi
عنوان و پدیدآور	: دکترین شوک: ظهور سرمایه‌داری فاجعه‌محور/ناثومی کلاین: ترجمه خلیل شهابی، میرمحمود نبوی
مشخصات نشر	: تهران: اختران، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	: ۷۳۴ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س م
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۷-۰۷۵-۶
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا.
یادداشت	: این کتاب پنج نوبت هم توسط نشر کتاب آمه منتشر شده است.
یادداشت	: عنوان اصلی: <i>The Shock Doctrine, The Rise of Disaster Capitalism, 2007</i>
موضوع	: اقتصاد آزاد
موضوع	: بحران (امور مالی)
موضوع	: سرمایه‌داری
شناسه افزوده	: شهابی، خلیل، ۱۳۳۰ - مترجم
شناسه افزوده	: نبوی، میرمحمود، ۱۳۳۱ - مترجم
رده‌بندی کنگره	: HB۹۵ / ۸ د ۸ ۱۳۸۸
رده‌بندی دیویی	: ۳۳۰ / ۱۲۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۰۴۷۲۳

This is a translation of

این کتاب ترجمه‌ای است از:

The Shock Doctrine, The Rise of Disaster Capitalism

By Naomi Klein, Metropolitan Books, 2007

www.ketab.ir

نشر اختران

دکترین شوک: ظهور سرمایه‌داری فاجعه‌محور

نویسنده: ناثومی کلاین

مترجمان: خلیل (مهرداد) شهابی، میرمحمود نبوی

طرح جلد: ابراهیم حقیقی

نوبت چاپ: ششم ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰۰۰

لیتوگرافی: پارسیان - چاپ: چکاد

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است

کارگر جنوبی - خیابان روانمهر - پلاک ۱۵۲ - طبقه ۱ - تلفن: ۶۶۴۱۰۳۲۵ و 090Akhtaran فروشگاه ۶۶۴۱۴۲۹

instagram: akhtaranpub - email: akhtaranbook@yahoo.com - www.akhtaranbook.ir

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۷-۰۷۵-۶

همه حقوق محفوظ است

بها: ۱۸۰۰۰۰ تومان

فهرست

- پیشگفتار مترجمان ۹
- مقدمه - تهی زیباست: سه دهه امحا و بازسازی جهان ۱۷
- پاره نخست - دو استاد شوک درمانی: پژوهش و توسعه ۴۷
- فصل ۱: آزمایشگاه شکنجه: دکتر ایوون کامرون و پژوهش جنون آمیز وی
برای زدودن و بازآفرینی ذهن انسان، با همکاری سازمان سیا ۴۹
- فصل ۲: دیگر استاد شوک درمانی: میلتن فریدمن در جستجوی
آزمایشگاهی برای اقتصاد آزاد ۸۴
- پاره دوم - نخستین آزمایش‌های زایش ۱۱۹
- فصل ۳: مراحل شوک: زایش خونین ضدانقلاب ۱۲۱
- فصل ۴: پاکسازی لوح: ترور انجام وظیفه می‌کند ۱۵۵
- فصل ۵: کلاً نامرتبط: چگونه یک ایدئولوژی را از جنایاتش تطهیر کردند ۱۸۰
- پاره سوم - ماندگاری قوانینی مخرب چون بمب در حاکمیت دموکراسی ۱۹۷
- فصل ۶: جنگ نجات‌بخش: تاچریسم و دشمنان به‌دردبخورش ۲۰۱
- فصل ۷: استاد جدید شوک درمانی: جنگ اقتصادی جایگزین دیکتاتوری می‌شود ۲۱۶
- فصل ۸: کارساز بودن بحران‌ها: نحوه عرضه شوک درمانی ۲۳۴
- پاره چهارم - بیراهه رفتن در مسیر گذار: آنگاه که می‌گریستیم، آنگاه که بر خود
می‌لرزیدیم و آنگاه که می‌رقصیدیم ۲۵۵
- فصل ۹: در بستن به روی تاریخ: بحرانی در لهستان، کشتاری جمعی در چین ۲۵۷
- فصل ۱۰: تولد دموکراسی در بند: آزادی در بند کشیده شده آفریقای جنوبی ۲۸۹
- فصل ۱۱: آتش‌بازی یک دموکراسی نوپا: روسیه «گزینه پینوشه» را انتخاب می‌کند ۳۲۲
- فصل ۱۲: کارت شناسایی نظام سرمایه‌داری: روسیه و عصر جدید بازار بی‌نزاکت ۳۶۰
- فصل ۱۳: بگذار بسوزد: غارت آسیا و «سقوط دیوار برلین دوم» ۳۸۴

- ۴۰۹ پاره پنجم - زمانه هولناک: ظهور «همبافته سرمایه‌داری فاجعه‌محور»
- ۴۱۱ فصل ۱۴: شوک درمانی در ایالات متحده آمریکا: خیاب «امنیت کشور»
- ۴۴۷ فصل ۱۵: حکومت صنف‌گرا: حذف در گردان و ساخت گذرگاه سرپوشیده
- ۴۶۹ پاره ششم - عراق، تکرار داستانی قدیمی: شوک زیاد از حد
- ۴۷۱ فصل ۱۶: نابودی عراق: به دنبال «الگوئی برای خاورمیانه»
- ۴۹۲ فصل ۱۷: نف سربالای ایدئولوژی: فاجعه‌ای با ماهیتی دقیقاً سرمایه‌دارانه
- ۵۱۹ فصل ۱۸: روز از نو، روزی از نو: از لوح پاک و نانوشته تا زمین سوخته
- ۵۴۹ پاره هفتم - منطقه سبز منقول
- ۵۵۱ فصل ۱۹: زدودن ساحل دریا: دومین سونامی
- ۵۷۹ فصل ۲۰: آپارتاید فاجعه‌محور: دنیایی از مناطق سبز و مناطق قرمز
- ۶۰۳ فصل ۲۱: از کتب رفتن انگیزه صلح: اسرائیل: یک هشدار
- ۶۳۱ مؤخره - آثار شوک رفته‌رفته محو می‌شود
- ۶۶۳ منابع و یادداشت‌های نویسنده
- ۷۲۵ نمایه
- ضمیمه:
- ۷۳۵ متن گفت‌وگوی مترجمان با نشریه همشهری دیپلماتیک درباره اندیشه‌های نائومی کلاین

پیشگفتار مترجمان

«بیشتر کارهایی که طی سی سال گذشته در عرصه اقتصاد کلان صورت گرفته است در بهترین حالت بی‌ثمر و در بدترین حالت زیان‌بخش بوده است.»

پل کروگمن، برنده جایزه نوبل اقتصاد سال ۲۰۰۸، سخنرانی در «مدرسه اقتصاد و علوم سیاسی لندن» (LSF)، به تاریخ ۸ ژوئن ۲۰۰۹

از سال ۲۰۰۴ به این سو، نانومی کلاین دست‌اندرکار پژوهش در حیطه‌ای از تاریخ اقتصاد بوده است آکنده از گفته‌ها (و اغلب ناگفته‌ها)ی بحران‌های گوناگون چند دهه اخیر و اینکه چگونه از این بحران‌ها سوءاستفاده می‌شود تا راه برای پیشروی به اصطلاح «انقلاب»های اقتصادی دست راستی در سراسر عرصه گیتی هموار گردد: بحرانی فرا می‌رسد، هول و هراس جامعه را در بر می‌گیرد و نظریه پردازان راست‌گرا، با رخنه کردن در خلأ اجتماعی ناشی از بحران و جو ترس و نگرانی، دست به کار می‌شوند و به نفع شرکت‌های بزرگ، به مهندسی جامعه بحران‌زده می‌پردازند. این شگردی است که خانم نانومی کلاین آن را «سرمایه‌داری فاجعه‌محور» می‌نامد.

فاجعه‌ها، بحران‌ها و شوک‌هایی که چنین فرصت‌هایی را در اختیار نظریه‌پردازان راست‌گرا نهاده است گهگاه ضربه‌هایی فیزیکی - نظیر کودتا، جنگ، حملات تروریستی و بلایای طبیعی بوده است. اما غالباً بحران‌های اقتصادی (از قبیل تداوم بحران بدهی‌ها، تورم لگام‌گسیخته، شوک‌های ناشی از نوسانات ارزی، و رکود اقتصادی) نیز چنین فرصت‌هایی را برای نظریه‌پردازان مزبور فراهم آورده است.

خانم کلاین، ضمن پژوهش‌های خود، به شباهت‌های تکان‌دهنده‌ای بین نظریه‌های استادان شوک‌درمانی در حیطه روانشناسی و عرصه اقتصاد برمی‌خورد: طبق یکی از کتاب‌های راهنمای سازمان جاسوسی آمریکا (CIA)، هدف از شکنجه (یعنی مرحله «سست کردن و به راه آوردن» زندانی) ایجاد نوعی توفان شدید ذهنی است: پس از شکنجه، زندانی به قدری از نظر روانی به قهقرا رفته و وحشت‌زده است که دیگر قادر نیست منطقی فکر کند یا حافظ منافع خود باشد.